

100 VUOTTA SITTEEN

Valikoima Suomen itsenäistymisen vuonna 1917
julkaistuja lastenkirjoja Lastenkirjainstituutin
kokoelmista

Näyttely on esillä
Lastenkirjainstituutissa
21.8.-8.12.2017

100 VUOTTA SITTEN

Valikoima Suomen itsenäistymisen vuonna 1917 julkaistuja lastenkirjoja Lastenkirjainstituutin kokoelmista

Mitä kirjoja lapset ja nuoret lukivat sata vuotta sitten? H. C. Andersenia, Anni Swania ja Zacharias Topeliusta, totta kai. Mutta myös muuta:

Kuvakirja *Matti ja karhu* kertoo pienen pojan marjamatkasta ja ystäväystymisestä karhun kanssa. Varsinaisia kuvakirjoja julkaistiin vähän, mutta esimerkiksi Rudolf Koivun kuvituksia on Aura Jurvan, Lilli Porthanin ja Anni Swanin satukokoelmissa.

Kirjoissa seikkaillaan eri maissa, merellä ja avaruudessa: Aili-tytön meriseikkailuista kerrotaan kirjassa *Pikku Ailin matka maailman merillä* ja Edda-poika matkaa avaruuteen hyppäämällä maanosasta toiseen kirjassa *Eddas jordglob*. Kirjanimien mukaan sadan vuoden takainen tematiikka vaikuttaa oikein tutulta: *Kerjäläissoturit*, *Mehiläisten valtakunnassa*, *Mustalaistyttö*.

Kokoelmassa *Väinön isänmaa* sisältö on opettavaista ja uskonnollista: kertomukset rohkaisevat nuhteettomaan ja raittiiseen elämään. Zacharias Topeliuksen (1818–1898) seuraavana vuonna vietettävän merkkivuoden johdosta julkaistiin elämäkertatietoa ja satumukaelmia sisältävä kirjanen *Sakari Topeliuksen 100-vuotismuisto*. Topeliuksen satuja käännettiin myös muille kielille.

Humoristista kohellusta sisältävästä Kiljusen herrasväestä otettiin jo kolmas painos (1. painos 1914), ja toinen painos Anni Swanin nuortenromaanista *Iris rukka* (1. painos 1916). Molemmat kirjat ovat tuttuja klassikoita tämän päivän lukijoille.

Lastenkirjainstituutissa on yli 50 nimekettä vuonna 1917 julkaistuja lasten- ja nuortenkirjoja: runoja, kuvakirjoja, satuja, romaaneja. Lisäksi on aapis- ja lukukirjoja, lasten vuosikirjoja ja tietokirjoja.

Näyttelyyn on valittu 33 kirjan valikoima, jossa on sekä kotimaisia että käännöskirjoja. Kirjat ovat esillä kahdessa vitriinissä.

VITRIINI I

KOTIMAISTA LASTEN- JA NUORTENKIRJALLISUUTTA VUODELTA 1917

Kuvakirjat

ERÄNEN, Yrjö

Matti ja karhu / Suomen lapsille piirteli Erkki-eno, runoili Simuna-setä.
Helsingin uusi kirjapaino 1917.

KROHN, Julius

Koti-eläimet. Kuvat piirtänyt Väinö Hämäläinen. Otava 1917.

Runot

KANSAKOULUN

Kansakoulun runokirja / [toimittanut Iivo Härkönen]. WSOY 1917.

Sadut

HÄRKÖNEN, Iivo

Suomen kansan eläinsatuja. Kuvittanut Hilda Flodin-Rissanen. 2. p.
Valistus 1917. (1. painos 1912)

LYDECKEN, Arvid

Saturetkille : tarinoita ja runoja. Otava 1917. (Nuorten kirjoja n:o 45)

SAKARI Topeliuksen 100-vuotismuisto Suomen lapsille.

[Kansanvalistusseura], [1917]. (Kansanvalistusseuran nuorisonkirjoja 27).

SWAN, Anni

Satuja ja tarinoita. Kuvittanut Rudolf Koivu. WSOY 1917. (Satuja 5)

TOPELIUS, Zacharias

Finnländische Märchen. Übertragen von Ilse Meyer-Lüne. Morawe &
Scheffelt 1917. (Nordland-Bücher)

Romaanit ja kertomukset

FINNE, Jalmari

Kiljusen herrasväki. Kuvat piirtänyt R. Rindell. 3. p. Otava 1917.
(1. painos 1914)

GRANFELT, Amanda Lydia

Väinön isänmaa y.m. kertomuksia lapsille. Kokoili Mandi Granfelt,
kuvittanut Väinö Hämäläinen. Raittiuden ystävät 1917.
(Toivonliiton kirjasto n:o 5)

INGMAN, Alfred Emil

Kahden taalarin raha : meripoikien seikkailuja. Kirja 1917.

INGMAN, Alfred Emil

Suursalon Halli : kertomuksia saloilta ja vesiltä. Kirja 1917.

JURVA, Aura

Tor pantontut. Kuvittanut Rudolf Koivu. Otava 1917.

MARCK, Mary

Eevan luokka : kertomus. Otava 1917.

MARCK, Mary

Evas klass. Söderström & co 1917.

PORTHAN, Lilli

Tuuli toi, kevät kertoi : satuja ja kertomuksia. Kuvittanut Rudolf Koivu.
Gummerus 1917.

SAND, Mikael [=John Bergh]

Eddas jordglob : berättelse för barn. Schildt 1917.

SWAN, Anni

Iris rukka : koululaistarina. 2. p. WSOY 1917. (1. painos 1916)

VITRIINI II

KÄÄNNETTYÄ LASTEN- JA NUORTENKIRJALLISUUTTA VUODELTA 1917

Sadut

ANDERSEN, H. C.

Satuja ja tarinoita 5. kirja. Suomentanut Maila Talvio. WSOY 1917.

GOKI

Egyptiläisiä satuja. Suomentanut Olga Salo. Suomalainen kirjakauppa 1917.

Romaanit ja kertomukset

ABBOTT, Jacob

Rollo työssä. Suomentanut V. Hämeen-Anttila. Karisto 1917.

ALCOTT, Louisa May

Kahdeksan serkusta. Suomentanut Ville Hynynen. WSOY 1917.

BALLANTYNE, R. M.

Pikku Ailin matka maailman merillä. Suomentanut H. L. [=Hannes Leiviskä]. Kirja 1917.

COLOMB, Jeanne

Mustalaistyttö. Suomentanut Hilja Walldén. WSOY 1917.

HABBERTON, John

Helenan pienokaiset. Suomensi Anna Koskenjaakko. Gummerus 1917.

KIPLING, Rudyard

Kim : "koko maailman pikku ystävä". Suomentanut Hannes Leiviskä. Karisto 1917. (Partiolaisen kirjasto 1)

LIEFDE, J. B. de

Kerjäläissoturit : historiallinen romaani. Suomentanut Kaarlo Forsman. Uusi korj. laitos. Kirja 1917.

REID, Mayne

Valkoinen hevonen : seikkailuja Meksikossa. Suomentanut Arvo Airio.
Kirja 1917.

RING, Barbra

Peik suuressa maailmassa. Suomensi Ilmi Hallstén. WSOY 1917.

SETON, Ernest Thompson

Kaksi partiopoikaa : kertomus kahdesta pojasta jotka elivät kuin intiaanit ja
mitä he oppivat. Suomentanut I. K. Inha. WSOY 1917. (Partiokirjasto 1)

STEVENS, Frank

Mehiläisten valtakunnassa. Suomentanut Aukusti Salo. Karisto 1917.
(Kariston nuorisonkirjoja n:o 6)

STOCKTON, Frank R.

Länsi-Intian merisissejä. Suomentanut O. A. Joutsen. WSOY 1917.

VEIKEÄT

Veikeät kaksoset : kuvitettu. Suomentanut Volmari Raitio. WSOY 1917.

Näyttely ja näyttelyluettelo:
LKI/ Päivi Nordling elokuu 2017

